



HÁLÓZAT

A KÖRNYEZETI NEVELÉSI HÁLÓZAT HÍRLEVELE 79. SZÁM / 2007. JÚNIUS

Jön a nyár, nő az ásványvízfogyasztás – de mik a következmények?

Az elmúlt évtizedben csaknem 20-szorosára nőtt hazánkban a palackozott ásványvizek fogyasztása. Első megközelítésben meglepő ez a jelenség, hiszen így becsomagolva az éltető víz átlagosan 300-400-szoros többletkiadást jelenthet a családoknak. Mi a magyarázata, hogy mégis sokan vállalják ezt a jelentős többletterhet? A válasz nyilván soktényezős, de kétségkívül kulcsszerepe van benne annak a ténynek, hogy az ásványvíz-palackozó cégek forgalmuk növelése érdekében agresszív agymosást folytatnak, éves szinten sokmilliárd forintot költenek reklámra. Eközben a tudományos kutatók is végzik a dolgukat, melynek eredményeképpen a közel-múltban több, a témát érintő jelentés is napvilágra került. Ezek általános érvényű megállapítása, hogy a palackozott ásványvizek fogyasztásának súlyos környezeti, ökológiai következményei vannak. A Magyar Ásványvíz Szövetség elnöke egy rádióműsorban ezeket butaságnak nevezte és azzal az egyszerű érveléssel igyekezett sarokba szorítani vitapartnerét, hogy szerinte az eldobható palack nem szennyezi a környezetet.

Mostani számunkban több oldalról is bemutatjuk a víz fogyasztásának problematikáját. Látnunk kell, hogy hazánkban a szolgáltatott vezetékes ivóvíz minősége európai viszonylatban is kiemelkedő, az a csapból közvetlenül fogyasztható. Ez nem csoda, hiszen szigorúan és folyamatosan ellenőrzik mind bakteriologikailag, mind fizikai-kémiai összetételét tekintve. Szervezetünknek azonban szüksége van olyan ásványi anyagokra, amelyek a csapvízből nem hozzáférhetők. A megoldás mégsem az ásványvíz, hiszen az emberi szervezet elsősorban a szerves eredetű ásványi anyagokat képes feldolgozni, amelyekhez főképpen a zöldségekből, gyümölcsökből, gabonákból jut hozzá. Az ásványvizek viszont tele vannak szervesetlen ásványi anyagokkal, amit csak minimális mennyiségben tudunk beépíteni. A magas ásványianyag-tartalmú vizekből származó szervesetlen ásványi anyagok felesleges terhelést jelentenek, a testen belül lerakódva többek között epekövet, vesekövet, fogkövet, érlelmeszesedést és ízületi rugalmatlanságot okoznak.

Mindennek persze más következményei is vannak. Hazánkban mintegy százféle ásványvíz kapható, de ebből mindössze három olyan országos terjesztésű termék van, amelyet visszaváltható palackban is árusítanak...



**„A csapvíz lényegesen olcsóbb, mint az ásványvíz
– és magától felmegy a negyedikre!”**

Világviszonylatban a palackozott vizek fogyasztása elérte az évi 154 milliárd litert 2004-ben, ami az 1999-es adatokhoz képest 57%-os növekedést jelent. A növekedés még azokban a térségekben is töretlen, ahol az ivóvízhálózattal jó minőségű vizet tudnak biztosítani. A következmény mindenhol azonos: felesleges hulladékképződés és óriási energiapazarlás. Bár az iparosodott országokban a palackozott vizek nem feltétlenül egészségesebbek, mint a csapvíz, az árakat illetően akár 10000-szeres (nem elírás! – szerk.) különbséggel is lehet számolni. Az üzletekben ma már kaphatók olyan palackozott vizek, amelyek árai a benzinét is meghaladják.

A palackozott vizek fogyasztásában az Amerikai Egyesült Államok vezet 26 milliárd liter/év fogyasztással, ami körülbelül napi egy pohárnyi, vagyis 2,5 dl/fő/nap mennyiségnek felel meg. A világgranglistán ezután Mexikó, Kína és Brazília következik, majd két európai ország, Németország és Olaszország – egyenként évi 10 milliárd literes fogyasztással.

Ha a fejenkénti fogyasztást nézzük, Olaszország vezeti a ranglistát évi 184 liter/fő-vel, ami naponta fél liternyi mennyiséget jelent. Ezt követően szerepel a listán Mexikó és az Egyesült Arab Emírátsok, majd három európai, Belgium, Franciaország és Spanyolország.

A palackos víz fogyasztásának gyors ütemű növekedése érdekes módon nem csak az iparosodott országokra jellemző, de a fejlődő térségben is megfigyelhető. Az 1999 és 2004 közötti időszakra vonatkozóan például 50% körüli növekedést produkált Libanon, Mexikó és az Egyesült Arab Emírátsok lakossága, amivel a növekedés ütemét tekintve az első 15 ország közé kerültek.

De miért is jelent ez a növekedés problémát?

A csapvízzel ellentétben – amely egy felettebb energiahatékony infrastruktúra segítségével jut el a fogyasztókhoz – a palackozott vizek világkeres-

kedelme igen energiaigényes tevékenység, amely óriási ütemben fogyasztja a fosszilis erőforrásait. Ugyanis minden negyedik palack víz az országhatárokat átlépve sok ezer kilométeres szállítás után jut el a fogyasztó asztalára. Erre példa egy finn cég, a Nordic Water of Finland, amelyik 2004-ben 1,4 millió palack csapvizet szállított a 4300 km-nyi távolságban lévő Szaúd-Arábiába. A szaúdiak megengedhetik maguknak az efféle fényűzést, ráadásul rá is vannak szorulva a vízimport-

ra, ám a palackozott víz nem csak a vízhiánnyal szenvedő országokba jut el. Az Amerikai Egyesült Államok nagy mennyiségben vásárol vizet a 9000 km távolságban lévő Fijiszigetéről, hogy a különleges igényeket támaztó polgárok kényes ízlését ki lehessen elégíteni.

A fosszilis erőforrásokat nem csak a szállítási tevékenység, de a csomagolás is igénybe veszi. A palackozásra leggyakrabban használt PET (polietilén-tereftalát) például kőolajszármazék. Az Egyesült Államok lakossága évi 1,5 millió hordó olajat igényel a vizes palackok legyártásához, ami kb. 100 000 amerikai benzin-zabáló autó éves üzemanyag-fogyasztásával egyenértékű. Világviszonylatban éves szinten 2,7 millió tonnányi műanyagpalackot használunk fel kizárólag a vizek csomagolására.

Miután a vizet elfogyasztottuk, a palackot az esetek többségében el kell dobjunk. A „fejlett” Amerikai Egyesült Államokban a vizes palackok 86%-a a szemétkerül (hazánkban a helyzet még siralmasabb, itt az évi 1,3 milliárd darab palack kb. 93-95%-a kerül szemétkerülre – vagy az árokpárra – szerk.), ahol a lebomlás nagyjából 1000 évet vesz igénybe. Az égetés sem szerencsésebb megoldás, ugyanis a PET kis mennyiségben ugyan, de tartalmaz többek között például antimon-trioxidot (Sb_2O_3 – ami a gyártáshoz használt egyik katalizátor – szerk.), alumíniumot (ami az alapanyag átlátszatlanságának növelésére és áteresztőképességének csökkentésére szolgál – szerk.), így a nehézfémek felhalmozódnak a keletkező salakanyagban. Az újrafeldolgozásra szelektív gyűjtéssel összeszedett PET legnagyobb része több ezer kilométeres



utazás után Kínában köt ki, ahol másodnyers-
anyagként feldolgozzák (onnan áruval teli konté-
nerek érkeznek, amelyek vissza üresen utaznának,
ha nem volna például PET – szerk.).

Az üzletág gyors növekedése a fentiek mellett más
problémákat is okoz. Például a víz kitermelése
igen intenzív azokban a térségben, ahol a nagy pa-
lackozóüzemek kútjai vannak. Ennek köszönhető-
en több ilyen térségben vízhiány lépett fel, így a
helyi gazdálkodók, halászok elvesztették addigi
megélhetésüket.

A közvélemény kutatások azt igazolják, hogy az
emberek a palackozott vizet az egészséges életvi-
tellel társítják. Ám ezek mégsem garanciái a hosz-
szú életnek, hiszen nem feltétlenül jelentenek ma-
gasabb minőséget a csapvízhez képest. Ez nem is
csoda, hiszen mintegy 40%-uk eredendően csap-
víz, amit esetleg ásványi anyagokkal dúsítanak –
ez azonban nem jelenti azt, hogy ezzel kedvezőbb
élettani hatású terméket nyernénk. Sőt, francia
szakemberek arra hívják fel a fogyasztók figyel-
mét, hogy – ha ragaszkodnak a magas ásványia-
nyag-tartalmú vizekhez – sűrűn váltogassák a
márkákat, különben egyes anyagok kóros mennyi-
ségben halmozódhatnak fel szervezetükben.

A szakértők arra a jelenségre is rávilágítanak,
hogy a tapasztalatok szerint egyes lokálisan, rövid
ideig jelentkező ellátási problémák, sajnos a csap-
vízzel szembeni bizalom gyors és széleskörű elve-
szítésével járnak. Ennek kapcsán látnunk kell,
hogy a világ számos térségében, így például Euró-
pában és az Egyesült Államokban, a csapvízre sok-
kal több elvárást fogalmaznak meg a jogszabá-
lyok, mint a palackozott vizekre. Sőt, az Egyesült
Államokban – annak köszönhetően, hogy más-más
szabályozó hatóság felügyelete alá tartoznak –
egyenesen szigorúbb előírások vonatkoznak a
csapvízre, mint a palackosra.

Nem vitás, hogy a tiszta ivóvíz létfontosságú az
egészségünk szempontjából. A palackozott víz
azonban sem a gazdagabb ipari térség lakói, sem
az ivóvízzel csak szűkösen ellátott 1,1 milliárd em-
ber számára nem jelentenek igazi, elfogadható
megoldást. A hosszú távon is járható helyes út az
ivóvízellátás minél intenzívebb kiterjesztése, a fa-
lusi térségekben a csapadékvíz tisztításának és
felhasználásának bővítése, illetve új felszín alatti
vízkészletek kitermelése.

Earth Policy Institute (Washington)
2006. február
fordította: MB

